

Meie sõbrad:
2013. aasta tegija
ÕRNE LAINDE
LK 4–5

Sündmus:
Seminar "Tõmbejõud"
LK 7

Teenus:
Invauditi käigus külastati
muuseumi
LK 8–10

Teenus:
MERIKE MARTINSON
tutvustab Tallinna sotsiaal-
teenuseid
LK 13–14

Reklaam:
INVAMESS 2014
LK 16

Tarkuseterad:
Tüdrukust sirgub naine
LK 17

Kööginurk:
Munaroad
LK 18–19

HIIE HÄRM

LK 2–3

vaimupuu

märts 2014

Nr 19/03/2014.a

SISUKORD

- 1 >> **JUHTKIRI:**
Janek Muru
- 2-3 >> **MEIE INIMESED:**
HIIE HÄRM ühendas hobi ja erivajadusega
lapse kasvatamise tööks
- 4-5 >> **MEIE SÕBRAD:**
2013. aasta tegija ÕRNE LAINDE
- 6 >> **SÜNDMUS:**
Seminar "Tõmbejõud"
- 7-8 >> **TEENUS:**
Invaauditi käigus külastati muuseumi
- 9-10 >> **UURING:**
Ettevõtted alahindavad vaimupuudega inimeste
töövõimet
- 10-11 >> **UURING:**
Uuring vaimupuudega noorte osalemisest
tööturul
- 12-13 >> **SÜNDMUS:**
Teatripäev Raplas
- 14-15 >> **TEENUS:**
Merike Martinson:
Tallinna sotsiaalteenused
muutuvad paremaks
- 16 >> **REKLAAM:**
INVAMESS 2014
- 17-18 >> **TARKUSETERAD:**
Tüdrukust sirgub naine
- 18-20 >> **KÖÖGINURK:**
Munaroad

TOIMETUS

JANEK MURU

Peatoimetaja

janek@vaimupuu.ee

KERTTU RAKKE

Keeletoimetaja

kertturakke@yahoo.com

MARGUS ENNO

Tegevtoimetaja

MERIKE TALIARU

Haldus/arendus

merike.taliaru@gmail.com

TAIRE EHAVER

Kööginurga toimetaja

KATRIN JÖGISAAR

Keeletoimetaja

katrin@bioneer.ee

KALEV LILLEORG

Fotograaf

Toimetuse üldinfo:

Tel: +(372) 601 4871

Gsm: +(372) 5563 4449

toimetus@vaimupuu.ee

www.vaimupuu.ee

MTÜ Vaimupuu

Pihlaka 12-32,

11211 Tallinn

Makett ja kujundus:

Janek Muru

Trükk: AS Ferdida

Paber: G-Print (kaaned: G-Print 250g/m² ja
sisu G-Print 150g/m²)

KAASTÖÖD: Õrne Lainde, Jane
Meresmaa-Roos, Margarita
Razorjonova, Merike Martinson
ja Toivo Niiberg.

Hoia end kursis Vaimupuu tegemistega

www.facebook.com/Vaimupuu

AS Ferdida

PAPYRUS

DSV

HASARTMANGUMAKSU
NOUKOGU

Nüüd on ta siis tulnud, see kauaoodatud kevad. Sel aastal tuli kevad varem kui mullu. Aasta eest tundus justkui oleks kevad vahele jäänud ja talv asendunud kohe suvega. Loodame, et looduses on jälle tasakaal ja kevadele järgneb soe ning varajane suvi.

23. ja 24. jaanuaril toimus EPIKojas meedia- ja kommunikatsioonioskuste koolitus, mille eesmärgiks oli tõsta organisatsioonide pädevust meediaga suhtlemisel. Nii teooriat kui praktikat hõlmaval koolitusel õppisid osalejad, kuidas meedia töötab, kuidas saada oma teemadega meediasse, kuidas edastada keerulisi sõnumeid, kuidas korraldada organisatsioonisisest suhtlust ja muud põnevat. Osalejad said läbi mängida oma tegevustes ette tulevad olukorrad ning töötada tekstidega. Kokkuvõtteks võin öelda, et see koolitus oli vähemalt mulle isiklikult väga vajalik. Nüüd on mu arusaam kommunikatsioonist ja meediast palju selgem. Tean, kuidas meediaga tõhusamalt suhelda. Olen väga tänulik koolituse läbiviijale Liisa Pastile.

Ajakirjast saate lugeda ka 6. veebruaril toimunud seminarist, milles juhiti tähelepanu keskmise puudega muuseumikülastaja probleemidele ja ekspositsioonide ligipääsetavusele Eesti Kunstimuuseumi filiaalides. Oma kogemusi jagasid erinevaid puudegruppe esindanud eksperdid. Väitluses osalesid muuseumitöötajad ning Kultuuriministeeriumi esindajad.

Märtsinumbri keskmes on perekond Härm, kus kasvab erivajadustega laps. Pereema Hiie ühendas abikaasa toel oma hobi ja erivajadusega lapse kasvatamise igapäevatööks. Soovime Vaimupuu toimetuse poolt neile edu.

Loodan, et Vaimupuu on teile paberkandjal alati kohale jõudnud ja pakkunud meelepärast lugemist.

Käesoleval aastal ilmub ajakiri veel seitse korda, kahe viimase numbri jaoks ei ole meil piisavalt vahendeid.

Vaimupuu peatoimetaja Janek Muru

Põhjus on selles, et Hasartmängumaksu Nõukogu toetas meie ajakirja trükikuluseid ainult osaliselt. Samas on paljud meie lugejad väljendanud seisukohta, et ajakirja ilmumine paberil ja värvitrükkis on vajalik. Kui ka teie, head lugejad, arvate sama, siis palun toetage Vaimupuu. Selleks tuleb vaid teha ülekanne meie arveldusarvele **EE272200221053671605** ja lisada selgitusse „Ajakirja trükk“. Muul juhul ilmuvad aasta viimased Vaimupuu numbrid elektroonilisel kujul veebisaidil www.vaimupuu.ee.

Vaimupuu toimetuse soovitus on kindlasti proovida ajakirja kööginurgas avaldatud retsepti.

Peagi on käes kevadpühad ja sel puhul sobivad just munaroad.

Kena kevadet ja ühtlasi ka meeldivat lugemist!

KALLIS LUGEJA!

Kui Sul on ettepanekuid, millest või kellest meie ajakirjas edaspidi juttu peaks olema, anna meile teada! Väga oodatud on nii ajakirjanduslikud kui kunstilised kaastööd.

2014. aastal ilmub ajakiri Vaimupuu seitse korda. Ajakirja ilmumist toetab Hasartmängumaksu Nõukogu.

Toimetuse telefon: 55634449 e-posti aadress: toimetus@vaimupuu.ee

www.vaimupuu.ee.
EE272200221053671605 Swedbank,
MTÜ Vaimupuu

Hiie Härm koos tütre Mariega

HIIE HÄRM ühendas hobi ja erivajadustega lapse kasvatamise tööks

Hiie Härm oli nõus Vaimupuule rääkima oma kogemustest sügava puudega lapse emana. Paljud erivajadusega inimesed või nende pereliikmed on kokku puutunud vajadusega kohandada oma kodu vastavalt puudele või peres elava puudega inimese vajadustele. Tihti pole selleks oskusi ega vajalikku nutikust. Siin tulebki appi Universaalne Disain OÜ.

TEKST: Janek Muru, Vaimupuu peatoimetaja
Fotod: Kalev Lilleorg, www.facebook.com/kalev.lilleorg

Disainistuudio loonud Hiie Härm on lõpetanud Tallinna Ülikooli kunstiõpetajana ja töötanud ligi 15 aastat turismi alal. Hiie on läbinud Mainori ettevõtluskõrgkoolis universaalse disaini loengutsükli. Kui 2013. aasta kevadel sai vana palgatöö otsa, otsustas naine ühendada nii kunstialase hobi kui ka puuetega lapse kasvatamise kogemused oma uueks tööks.

Firma aitab erivajadustega inimeste tarbeks kohandada kodusid ja sisekujundust, aidates seejuures korda ajada ka vajalikud dokumendid ja taotleda toetuseid. Kodu kohandamine võimaldab lihtsustada erivajadustega inimeste elu-olu ja parandada hakkamasaamist. Hiie kasvatab koos abikaasaga seitsmeaastast sügava puudega tütar. Marie on sünnist saati pime, ka ei oska ta iseseisvalt süüa ega rääkida. Tüdruk vajab kõndimisel teise inimese abi. Vaatamata liitpuudele, millele liisandub ka vaimne puue, on ta väga armas ja tubli laps. Marie käib Tallinna Heleni kooli lasteaias. Sügisest on kavas Marie viia Tallinna Käo kooli.

MILLAL SAITE ARU, ET MARIE ON TEISTEST ERINEV?

Marie sündis enneaegsena ja kaalus ainult 500 grammi. Võrdlesin lapse kaalu poes müüdava kilose suhkrupakiga – üks väike laps kaalus pool suhkrupakki. Kuid ka sellised lapsed kasvavad üles: neile tuleb ainult aega anda.

Juba haiglas sain teada, et minu laps ei näe. Talle tehti küll silmaoperatsioon, kuid enneaegsusest tulenev retinopaatia oli tema puhul liiga tugev vastane. Täiendavatest terviseprobleemidest saime teada 1-2 aasta jooksul.

KUI RASKE ON LIITPUUDEGA LAST KASVATADA?

Kõigega on võimalik harjuda – ka sügava liitpuudega lapse kasvatamisega. Inimene ise otsustab, kas jääb nukrutsema, kui tal on erivajadustega laps või teeb kõik endast oleneva, et võimaldada lapsele parim võimalik elu.

Marie vajab abi 24/7 – nii söömisel, riietumisel, pesemisel kui ka kõikides teistes igapäevastes toimingutes. Mulle meeldib, et Marie saab rehabilitatsiooniplaani abil füsioteraapiat lasteaias ja ilmselt on see Käo koolis samuti võimalik. Minu arvates on väga hea lahendus, kui laps saab oma teenused kätte samast asutusest, kus ta igapäevaselt viibib. Mitte nii, et lapsevanem peab mööda linna taga ajama parimat füsioterapeuti ja teisest asutusest saab tegevusterapeuti, kuid samaaegselt neid teenuseid ei saa, sest rehabilitatsiooniplaan saab korraga olla ainult ühes asutuses.

Meie pere on väga ühtne ja kokkuhoidev, teeme koos palju toiminguid ja hoolitseme Marie eest.

Näiteks Haapsalus taastusravil käies veedab ühe nädala

minu abikaasa, teise mina.

Marie käib Tallinna Heleni Kooli lasteaias. See on väga tore lasteaed ning seal on veelgi toredamad kasvatajad. Mariega, kes ise oma kätega midagi sihipärast ei tee, tehakse koos puulehtede korjamist, kleepimis- ja värvimistöid, küpsetatakse ja kaunistatakse piparkooke, värvitakse mune ning tehakse pannkooke. Lisaks toimuvad muusika- ja võimlemisetunnid.

Uued oskused tulevad pikkamööda, kuid seda suurem on rõõm, kui mõne sellise Mariel avastame.

MILLINE ON TEIE NÄGEMUS ERIVAJADUSTEGA INESTE TOIMETULEKUST EESTIS?

Kindlasti on väga raske neil puuetega inimestel ja lapsevanematel, kel pole ühtegi toetajat, olgu siis abikaasat, vanemaid või õdesid-vendasid. Mina olen selles osas see õnnelik, kellel on abikaasa ning võimalus tööd teha.

Tallinna elanikuna olen tänulik, et mu laps saab käia lasteaias. Termaki bussid viivad teda lasteaeda ja toovad teda koju. Vajadusel saan kasutada riikliku lapsehoidja või intervallhoiu teenuseid. Tallinnas on olemas Invaru ja Terviseabi, kes aitavad abivahendite hankimisel ja kohendamisel.

EESTIS KAVANDATAKSE TÖÖVÕIME HINDAMISE REFORMI. KUIDAS TE SELLESSE SUHTUTE?

Kui reform aitab tööle need inimesed, kes seda soovivad, kuid varem selleks võimalust ei omanud, siis oleks see väga vahva.

Praegu ei saa osad kodust välja või ei leia neile sobivaks kohandatud töökohta või lihtsalt pole leidnud tööandjat, kes neid tööle võtaks.

KUIDAS ÕNNESTUS TEIL ÜHENDADA TÖÖ JA HOBI?

Olen arvamusel, et inimene ise otsustab, kui kvaliteetset ja põnevat elu ta elada soovib.

Kui mind eelmisel kevadel töölt koondati, siis see tegi mulle ainult rõõmu. Olin vaba tegelemaks asjadega, mis mulle rõõmu pakuvad. Veetsin terve suve koos lapsega.

Sügisel, kui Marie läks taas lasteaeda, võtsin osa ettevõtluskonkursist "Ajujaht". Tegin esialgu vaid proovi, kuid idee osutus nii edukaks, et see valiti 30 parima sekka.

On aeg hakata tootma kõrgendatud piirjoontega värvimislehti lastele. Sain selle idee Mariet õpetades. Pimedad lapsed värvivad näpuvärvidega, kuid nad ei näe, kus kontuur lõpeb ning värvivad üle joonte. Kõrgendatud servi aga tunnevad nad sõrmede all. Sel viisil saavad pimedad aru ka kujunditest.

Need värvimislehed on abiks ka mootorikahäiretega

laste puhul ning sobilikud tavalistele väikelastele, kes alles õpivad pliiatsit käes hoidma.

Ajujahi konkursi lõppedes oli mul juba uus idee käsil – luua ettevõtte, mis aitaks erivajadustega inimestel läbi närida oma eluruumi kohandamise bürokraatiast. Paljud erivajadustega inimesed soovivad oma kodu kohandada, kuid tegevus jääb pooleli üle jõu käiva asjaajamise pärast.

Olen Marie heaks meie kodu kohandades selle protsessi läbinud. Nägin, kui palju ettevõtlikust see nõudis. Nii sündiski firma Universaalne Disain OÜ.

KASULIK TEADA!

Kõrgendatud piirjoontega värvimislehtedest, mida aitavad toota täiskasvanud puuetega inimesed töökeskusest JUKS, saab lähemalt lugeda veebilehelt

www.universaalnedisain.ee/feelcolors/

Ettevõtte Universaalne Disain OÜ tegemistest ja teenustest saab lugeda veebilehelt

www.universaalnedisain.ee

ÕRNE LAINDE: erinevus rikastab ka äriettevõtet

Eesti Puuetega Inimeste Koda tunnustas Õrne Laindet erivajadustega inimeste tööhõivesse panustamise eest 2013. aasta tegija tiitliga. 2006. aastast alates jaekaubandusfirma Rimi Eesti personalijuhina töötava Õrne Laine ametisoleku ajal on tööle võetud mitmeid puuetega inimesi.

TEKST: Janek Muru, Vaimupuu peatoimetaja
FOTO: erakogu

Ettevõttes töötavad kokku 10 000 inimest, neist 2 700 Eesti harus. 90% personalist on naised ja 10% mehed. "See pole nii, et me diskrimineerime mehi. Teeninduse sfäär on naistele läbi pehmete väärtuste südamelähedane, aga me võtame hea meelega tööle ka mehi. Tänapäevase seisuga töötab firmas umbes 70 erivajadusega töötajat. On intellektipuudega, kuulmispuudega ja liikumispuudega töötajad," selgitab Laine.

Rimi Foods Eesti AS ei näe probleemi puuetega inimeste palkamises. Erivajadustega inimesed on firma kollektiivi oodatud. Rimiisse võeti puuetega inimesi tööle juba aastaid tagasi. Ettevõtte on pikemaajalisem kogemus erivajadustega töötajate palkamise ja hoidmise osas.

Erivajadustega inimesed on väga tublid ja lojaalsed töötajad, keda Rimi on rakendanud mitmeti: põhiosa - peamiselt kuulmispuudega inimesed - töötavad kauba väljapanijatena, intellektipuudega inimesed töötavad kärupaigaldajatena ja liikumispuudega inimestele pakutakse tööd kassades. Töö valdkond sõltub töötaja vajadustest.

Õrne Laine sõnul motiveerib Rimit erivajadustega inimesi tööle võtma nende suur pühendumus ja lojaalsus, teiseks toovad nad meeskonda kaasa elutervet lähenemist. „Meie firma personal oskab puuetega töötajate tõttu inimesi ja elu vaadata veidi teisest vaate-

Õrne Laine Rimi personalijuht

vinklist. Mõlemal poolel on selles mõttes huvi olemas. Julgustan teisi tööandjaid erivajadustega inimesi tööle võtma," rõhutab Laine.

Erivajadustega inimesed on Rimi Foods Eesti AS-i jõudnud läbi MTÜ-de. Koostööd tehakse ka Eesti Puuetega Inimeste Kojaga. MTÜ-d on firmaga ühendust võtnud ja pakkunud välja inimesed, keda võiks töötajatena rakendada. Rimi on vaadanud, kas neil on sobivat tööd pakkuda. Nii saabki alguse koostöö.

Kõigepealt tuleb ära kaardistada tööd ja valdkonnad, kus on võimalik erivajadustega inimesi tööle rakendada. Alguses tuleb töötajaid juhendada, kuid hiljem on erivajadustega personal väga tubli ning töökas.

Õrne Laine sõnul tekitas Eesti Puuetega Inimeste Koja poolt talle antud aunimetus temas ääretult positiivse tunde. "Me oleme vaikselt tegelenud erivajadustega inimeste tööhõivega. Seda uhkem tunne oli, et keegi seda märkas, sest me ise pole teemast väga palju

rääkinud," sõnas tunnustatu.

Rimi töötajaks kandideerides pole takistuseks, kui inimene kajastab CV-s oma tervislikku seisundit või puuet. Teiste tööandjate kohta Örne Lainde rääkida ei oska, sest neil võib olla oma nägemus puuetega inimeste võimalikust palkamisest.

Kõik see, mida töölesoovija tahab oma CV-s ära märkida, on teretulnud. Ettevõttel on selle võrra alguses ettevalmistustöö lihtsam. Kui inimene juba tööintervjuule tuleb, siis on võimalik konkreetsemalt talle midagi pakkuda. Pole ka häda, kui puuet ei märgita CV-sse, sest sellise info avaldamine on inimese enda otsustada. Kuna Rimi võtab erivajadustega inimesi tööle, siis peetakse CV-s tervisliku seisundi äramärkimist loomulikuks, sellele ei vaadata teistsuguse pilguga.

Anna Oskina on Norde Rimi teenindaja ametiga väga rahul

Küsimuse peale, kas Rimi võtaks veel tööle puuetega inimesi, sh vaimupuudega inimesi, vastas Örne Lainde jaatavalt. "Erinevus rikastab ka äriettevõtet," on Lainde veendunud.

Kuna sellest aastast rakenduvad uued seadused seoses töövõime hindamise reformiga, siis muutuvad mitmed senised põhitõed. Suurima muutusena hakatakse hindama inimese töövõimet töövõimetuse asemel. Örne Lainde sõnul on reformi kohta liiga vähe infot saadaval. Oleks hea, kui tööandaja saaks uute nõuetega rohkem kursis olla. Mida rohkem tööandjaid kaasatakse, seda parem on reformi tulemus.

Svetlana Sildos on Sõpruse Rimis abiks pagariletis

Sõpruse Rimi teenindaja Boris Novikov on teinud teenindaja tööd juba kolmandat aastat

Kas erivajadustega külastajatel on muuseumidesse asja?

TEKST: Jane Meresmaa-Roos, Eesti Kunstimuuseum
FOTO: Anna-Liisa Tubala

6. veebruaril kogunesid peaaegu sada inimest Kumu auditooriumisse, et rääkida, kuulata ning mõelda teemal, mis puudutab ligipääsu muuseumidesse ja kaudselt ka teistesse kultuuriasutustesse. Seminari "Tõmbe jõud" eesmärgiks oli püüda tähelepanu teemale, mis Eesti ühiskonnas aina enam

oluliseks muutub: kas ja kuidas puuetega inimesed muuseumidesse pääsevad?

Tegelikkuses laieneb ligipääsetavuse temaatika kogu rahvastikule alates lapsekäruga emadest lõpetades aina eakamaks muutuva elanikkonnaga. Ka seminaril osalejate taust oli mitmekülgne – erinevaid puudegrupe esindavad inimesed, tudengid, õppejõud, näituste kuraatorid, muuseumi haridustöötajad, arhitektid, disainerid jt.

Seminari esimene pool keskendus invaauditile, mis 2013. aasta suvel ja sügisel Eesti Kunstimuuseumi filiaalides läbi viidi. Eesti Kunstimuuseum ning Eesti Puuetega Inimeste Koda sõlmisid omavahel koostöölepe, mille käigus külastasid erinevate puudeliitude ekspersed kunstimuuseumi filiaale.

Auditi eesmärgiks oli kaardistada hetkeseis muuseumides: märkida ära ligipääsetavust takistavad puudused ning tuua välja ka olemas olevad head lahendused ning võimalused.

Mahukas invaaudit annab kõikidele filiaalidele suunavat nõu, kuidas muuseumit saaks muuta külastajasõbralikumaks. Invaauditi ekspertideks olid Liikumispuudega Inimeste Liit, Pimedate Liit, Vaegkuuljate Liit ja Vaimupuudega Inimeste Tugiliit.

Seminari teises pooles said sõna Kultuuriministeeriumi, muuseumide ja Riigi Kinnisvara esindajad. Muuseumidest esinesid Kumu, Eesti Põllumajandusmuuseum, Tervishoiumuuseum ning alles valmimisjärgus ja kõigile võimalustele avatud Eesti Rahva Muuseum. Kõigi esinejate ettekanded rääkisid muuseumide hetkeseisust ja võimalustest. Tutvustati, mida on ära tehtud, et puuetega inimesed tunneksid ennast muuseumides hästi.

Seminaril osalejate tagasiside on olnud väga hea ning kinnitanud teema vajalikkust. Pärast seminari said osalejad käia näitustel ning katsetada Kumu audiogiidide töövõimekust.

Invaauditit ja seminari läbiviimist toetas Eesti Kultuuriministeerium.

KOKKUVÕTE

6. veebruaril arutati Kumus teemal, kas puuetega inimesed pääsevad muuseumidesse. Räägiti ka eelmisel aastal valminud uuringust, mis andis muuseumidele nõu, kuidas vastata puuetega külastajate vajadustele.

Margarita Razorjonova

MARGARITA RAZORJONOVA: intellektipuudega inimestele on muuseumid olulised

TEKST: Margarita Razorjonova, Eesti Vaimupuudega Inimeste Tugiliidu koordinaator
FOTOD: EIT Tugiliisu

2013. aastal viidi Eesti Kunstimuuseumi filiaalides läbi invaaudit, mille eesmärgiks oli anda suunavat nõu, kuidas arvestada puuetega külastajate vajadustega.

"Muuseumid on väga olulised intellektipuudega inimestele. Paljud neist ei oska lugeda ega kirjutada, mõned ei oska ennast verbaalselt väljendada. Kunst on see, mis annab intellektipuudega inimesele talle arusaadavas keeles informatsiooni," selgitab Margarita Razorjonova. Muuseumid aitavad kaasa intellektipuudega inimeste ühiskonda sobitumisele, pakkudes uut informatsiooni ning kogemusi. Intellektipuudega inimestel

on teistega võrreldes raskem uusi teadmisi omandada, üldistada ning varemõpitut uutes olukordades kasutada. Nende kohanemisevõime on oluliselt madalam.

Läbi toetuse ja õpetamise saavad paljud intellektipuudega inimesed õppida elama elu, mis on nende vajadustega kooskõlas ja mis sarnaneb suuresti erivajadusteta inimeste elule.

Muuseumide külastusel ning analüüsi koostamisel osalesid neli kuni kuus intellektipuudega inimest ja tegevusjuhendaja. Hindamisel jälgiti, kas intellektipuudega inimene üksinda muuseumi külastades leiaks üles infolaua, garderoobi, tualettruumi, näitusesaali ja kas muuseumides toimivad haridusprogrammid on piisavalt lihtsas keeles.

Iga Kunstimuuseumi filiaalile pühendati eraldi päev. Iga muuseumi kohta koostati eraldi aruanne, mis koosnes vaimupuude olemuse kirjeldusest, hinnangu-test ja soovitustest. Nõuandeid jagati muuseumile ligipääsu, asukohainfo, klienditeeninduse, näitusesaalide, haridusprogrammide ja kodulehekülje kohta.

Invaauditi käigus külastasid puudeliitude eksperdid kunstimuuseumi filiaale. Tegevusjuhendaja ja teenuste koordinaator Margarita Razorjonova esindas auditis Eesti Vaimupuudega Inimeste Tugiliitu.

"Mulle oli see väga põnev ja kasulik kogemus. Nii tore oli jälgida, kuidas meie osalejad tähelepanelikult kõn-disid ühest saalist teise ning kõikidest ebamugavustest või arusaamatustest kohe mulle raporteerisid," meenutab Margarita Razorjonova.

EIT Tugiliisu liikmed muuseumis

"See projekt andis intellektipuudega inimesele võimaluse tunda ennast mitte tavalise kultuuritarbijana vaid isikuna, kelle arvamus on tähtis. Selline suhtumine innustab intellektipuudega inimest, annab talle jõudu," lisab invaauditi koostaja.

Muuseumid on reeglina lihtsalt ligipääsetavad, mis on kiiduväärt tulemus. Enamus märkusi ja soovitusi esitati seoses liikumise ja objektide loogilise märgistamisega. Eesti Vaimupuudega Inimeste Tugiliidu soovitusel ei nõua muuseumidelt suuri ümberkorraldusi ja mahukaid projekte, pigem ümberkorraldust mõningates pisiasjades.

"Eriti tahaksin kiita haridusprogrammide juhte, kes oskasid kaasata intellektipuudega inimesi vestlustesse ja tegevustesse. Nad suhtlesid lihtsas keeles ja võrdselt. Ka oskasid nad olla piisavalt emotsionaalsed, mis aitas intellektipuudega inimestel paremini omandada uusi teadmisi ja kogemusi," selgitab Razorjonova.

Margarita Razorjonova tänab kõiki korraldajaid, auditi läbiviijaid ning kindlasti osalejaid EIT Tugiliisust, kes olid väga tublid ja korrektsed hindajad ning eksperdid.

EIT Tugiliisu liikmed muuseumis

Albert Altmäe aitas auditit koostada

Noored käisid erinevates muuseumides

KOKKUVÕTE

Margarita Razorjonova aitas läbi viia invaauditit. Ta uuris, kui lihtne on vaimupuudega inimestel üksinda külastada erinevaid muuseume. Margaritat aitasid vaimupuudega inimesed, kes käisid koos temaga muuseumides.

Vaimuppuetega inimeste Tugiliigu juhataja Agne Raudmees uurimas uuringu tulemusi

UURING: ettevõtted alahindavad vaimupuudega inimeste töövõimet

TEKST: Tallinna Tehnikaülikooli õiguse instituut
FOTO: Janek Muru, Vaimupuu peatoimetaja

Projekti „Erinevus rikastab“ raames TTÜ tellimisel ja OÜ InCase poolt läbi viidud uuest uuringust selgub, et ettevõtjatel on mitmesuguseid eelarvamusi seoses vaimupuudega inimestega kui tööjõuga ning nende võimeid kiputakse alahindama. Seevastu firmad, millel on isiklikke kogemusi intellektipuudega töötajatega, on üldjuhul rahul, nähes vaimupuudega inimesi väärt tööjõuna, aga ka osana oma ettevõtte sotsiaalsest vastutustundlikkusest.

„Ettevõtete eelarvamused on sageli seotud vaimupuudega inimeste töövõime alahindamisega – arvatakse, et nad ei saa tööga hakkama ja neile ei saa kindel olla,“ selgitas uuringu läbi viinud OÜ InCase uuringukonsultant Kristiina Kruuse. „Üks suuremaid väärarusaame oli seotud ka vaimupuude ja psüühikahäirete sassi ajamisega. Ettevõtjad ei mõista hästi vaimupuude olemust ning see tekitab neis eelarvamusi vaimupuudega inimeste kui potentsiaalse tööjõu suhtes,“ lisas ta.

Uuringu eesmärgiks oli kaardistada kitsaskohti, mille lahendamine toetab vaimupuudega inimeste paremat kaasatust ja võrdseid võimalusi tööturul. See on aktuaalne plaanitava töövõimereformi kontekstis. Puuetega inimeste võimalikult suur osalus tööturul on oluline, et elada täisväärtuslikku ja iseseisvat elu ning osaleda ühiskonnaelus teistega võrdse liikmena. Sel on ka oluline majanduslik roll ajal, mil tööealine elanikkond kahaneb.

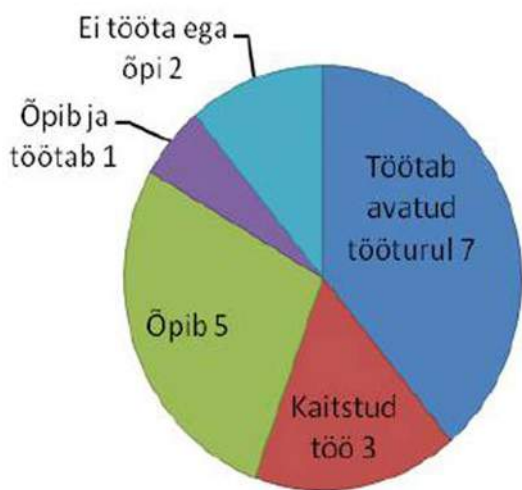
“Uuring näitab, et vaimupuudega inimesed võiksid tööturul mängida palju suuremat rolli kui täna”, ütles projekti juht Kari Käsper. “Nende suuremast kaasatusest võidavad kõik: nii Eesti majandus ja ühiskond kui vaimupuudega inimesed ise.” Üldistades võib nende firmade seas, kel puuduvad kogemused vaimupuudega töötajatega, uuringu põhjal välja tuua kolme tüüpi ettevõtteid. Kõige suurema osa moodustasid „jah, aga mitte minu firmas“ tüüpi ettevõtted, mille juht on sõnades vaimupuudega inimeste suhtes salliv, kuid ettevõttesse tööle ei võtaks erinevatel põhjustel (sealhulgas eelarvamuste tõttu). Teiseks ettevõtted, kes ei ole palganud vaimupuudega inimesi, kuid on pigem avatud ja oleksid valmis realselt kaaluma seda võimalust. Kolmandaks firmad, mille esindaja ei ole salliv vaimupuudega tööjõu osas ega palkaks enda firmasse intellektipuudega inimesi.

Nagu kinnitavad uuringu tulemused pole paljudel eelarvamustel reaalset alust. Vaimupuudega inimestele tööd pakkunud ettevõtete ja tegevusjuhendajate kogemuste põhjal on vaimupuudega inimesed lojaalsed, pühendunud, motiveeritud ja lihtsamate töödega kaasnevat rutiini hästi taluvad töötajad.

Nende väljaõpetamisele võib küll kuluda mõnevõrra rohkem aega, kuid see-eest on nad hiljem väga truud oma tööandjale ega kipu töökohti vahetama.

Lisaks võimalusele leida endale vajalikke töötajaid tajusid mõned firmad vaimupuudega inimeste palkamist ka osana oma ettevõtte sotsiaalsest vastutusest. Seda eriti nendes ettevõtetes, mis jälgivad välismaal asuvate emafirmade väärtusi ja strateegiaid.

Intervjueeritud hõivatuse järgi

UURING vaimupuudega noorte osalemisest tööturul

TEKST: Artikkel koostati uuringu kokkuvõtte põhjal

2013. aasta detsembris ja 2014. aasta jaanuaris viis OÜ InCase Tallinna Tehnikaülikooli tellimusel läbi uuringu teemal „Vaimupuudega noorte osalemine tööturul“, mille eesmärgiks oli vaadelda vaimupuudega noorte osalemist ja osalemisvõimalusi avatud tööturul läbi noorte endi, ettevõtjate ja tegevusjuhendajate vaatenurga ning kaardistada kitsaskohti, mille lahendamine võiks toetada vaimupuudega inimeste paremat kaasatust avatud tööturul.

2013. aasta maikuu seisuga oli Statistikaameti andmetel Eestis 137710 puudega inimest, moodustades 10,7 protsenti rahvastikust.

Vaimupuudega inimeste kaasatus tööturule on mitmetahuline teema, hõlmates endas sotsiaalseid, majanduslikke ja õiguslikke aspekte. Lisaks sissetulekule ja majanduslikule iseseisvusele annab töötamine erivajadusega inimesele võimaluse kuuluda kollektiivi ja n-ö vajalik olemise tunde ehk töötamisel on oma sotsiaal-

ne eesmärk. Oluline on ka puudega inimese töötamise majanduslik eesmärk, eriti olukorras, kus töötava elanikkonna arv Eestis väheneb – leides rakendust puudega inimestele, kes suudavad tööd teha, annavad nad samuti oma panuse majanduse arengusse. Vähemtähitis ei ole ka töötamise õiguslik eesmärk – töötamine on üks inimõigustest ja see tuleb tagada ka puudega inimestle. Kokkuvõttes tagab vaimupuudega inimese tööl käimine nii inimesele endale parema elukvaliteedi ja kaasatuse kui ka leevendab riigi sotsiaalset koormust. Tegemist on kvalitatiivse uuringuga, mis on avatud küsimustega ning süveneb põhjalikumalt inimeste hoiakutesse ja kogemustesse. Uuringus osalenute ametikohtadeks on või olid olnud peamiselt lihtsamad füüsilised tööd, nagu kärude lükkamine, koristamine, pakendite sortimine ja erinevad abitööd (tänava pühkimine, liinitöö, busside pesemine) Just sarnaseid töid nimetasid vaimupuudega inimestele kõige sobivamaks ka tegevusjuhendajad ja kutseõpetajad.

Kuigi tegevusjuhendajad toonitasid, et vaimupuue võib avalduda väga erinevalt, ning enamusele sobivad töepoolest kõige lihtsamad tööd, on nende praktikas üksikuid kliente, kel on näiteks tugevad juhiomadused ja kes saavad hakkama ka vaimselt keerukamate ja väljakutsuvamate töödega. Antud uuringus olid kõige keerukamateks ametikohtadeks, mida vaimupuudega inimesed pidasid, eestvedamist ja küllaltki palju iseotsustamist nõudev asjaajamistöö kahes erinevas MTÜs. Enamus uuringus osalenud vaimupuudega inimestest rääkisid, et neile meeldib või meeldiks tööl käia. Sama kinnitasid ka tegevusjuhendajad – vaimupuudega inimeste tahe tööle minna on suur. Teisalt kriitilisemalt vaadates piirdubki osadel töömotivatsioon üksnes tahtmisega. Reaalsete tegudeni nad ei jõua või kui jõuavad, siis püsivad nad lühikest aega tööl, sest puudub tööharjumus ja nad tüdinevad tööst kiiresti ära. Antud juhtudel väljenduvad tahe ja motivatsioon enne kõike sõnades, mitte tegudes.

Sellest, et vaimupuudega inimesed kinnitavad enamjaolt kõik, et nad tahavad tööl käia (kuigi praktika näitab midagi muud), võib välja lugeda ka nende arusaama, et ootuspäraselt peaksid inimesed tööl käima. Seega võib vastuse „jah, tahan väga tööl käia“ taga peituda ka intervjuueeritava uskumus, et nii on „õige“. Ouliselt rohkem on tegevusjuhendajate sõnul siiski neid, kes tahavad tööl käia, pingutavad töö otsimise nimel ja võimalusel töötavadki usinalt. Peamiste põhjustena, miks tööl käia, tõid vaimupuudega inimesed ise välja soovi raha teenida, suhelda teiste inimestega ning leida tegevust. Neist teguritest kõige olulisemaks motivatsiooniks lugesid nad just ise raha teenimist. Isegi need,

kes tegelikult ei teadnudki, kui palju nad oma töö eest palka saavad, pidasid tähtsaks „oma raha“ teenimist, sest see võimaldab raha koguda ning endale asju osta. Teine oluline põhjus, miks antud uuringus osalenud vaimupuudega inimesed käivad tööl või tahaksid tööl käia, oli soov, et neil oleks tegevust ja nad saaksid end kasulikult rakendada.

Need vaimupuudega intervjueritud, kes käisid või olid varem käinud tööl avatud tööturul, olid oma töökohad leidnud valdavalt tänu tegevusjuhendajale või sõprade-tuttavate soovitudele. Ka tegevusjuhendajad nägid endal ühte kesket rolli vaimupuudega inimese suunamisel ja julgustamisel. Nad rääkisid, kuidas neil on libakontod tööotsimise portaalides, et saaks oma klientidele töökuulutusi edasi vahendada, ning enamus nende sõpru-tuttavaid on juba harjunud küsimusega, kas neil või nende tuttavatel oleks mõnele vaimupuudega inimesele tööd pakkuda.

Tegevusjuhendajad nentisid, et kohati on nad ise palju aktiivsemas rollis kui tööotsija ise, sest vaimupuudega inimene võib tahta küll tööle minna, kuid ta on ka kohati küllaltki abitu isese otsimisel ja tööle kandideerimisel. Olulise toetajana töid tegevusjuhendajad välja ka vaimupuudega noorte vanemaid, kes sageli leiavad ise töökoha oma lapsele. Eriti väikestes maakohtades on tihtilugu vanematest abi, sest nad on paremini kursis kohalike töövõimalustega.

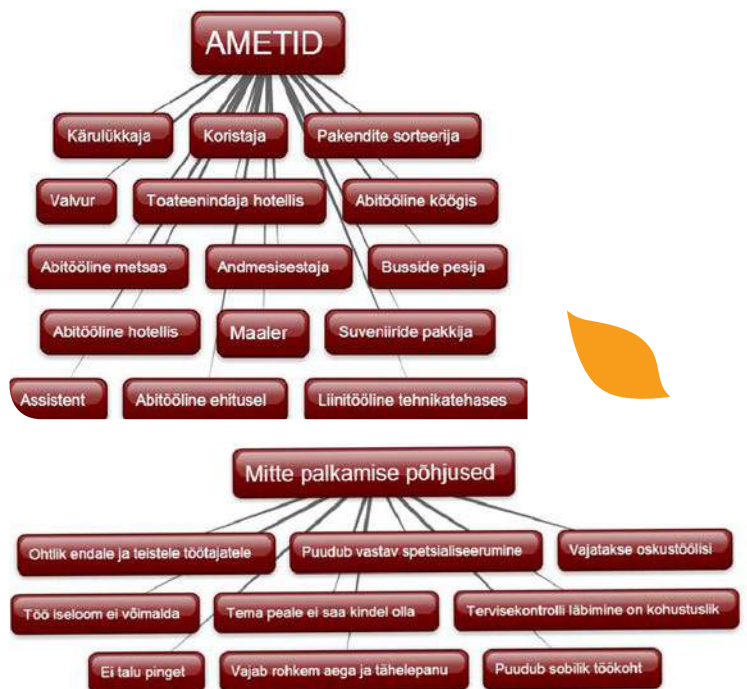
Keskmise suurusega firmade esindajad nägid vaimupuudega inimese palkamises ennekõikevõimalust leida enda firmasse sobilikke töötajaid. Nad kirjeldasid, et teatud töödele on raske leida püsivat tööjõudu ning vaimupuudega inimesed on nende silmis meeldivalt lojaalsed ja usinad töötajad, kes ei tüdine ära lihtsa tööga kaasnevast rutiinist ka siis, kui nad teevad seda sama tööd päevast päeva ja nädalast nädalasse.

Samuti ei ole vaimupuudega inimesed tihtilugu nõudlikud palga osas ja nad jäävad rahule ka lihtsa tööde (nõudepesemine, voodite tegemine, lehtede riisumine vms) eest makstava väiksemapoolse töötasuga. Suurfirmade puhul võib vaimupuudega inimeste töölevõtmist vaadelda ka ühe osana ettevõtte mainekujundusest, näitamaks, et ettevõtte on salliv, avatud ja sotsiaalselt vastutustundlik. Ettevõtetes, kus on olnud või on praegugi tööl vaimupuudega inimesi, tuli algne initsiatiiv nende tööle võtmiseks enamasti väljastpoolt ettevõtet. Üks levinumaid vaimupuudega töötajate leidmise viise oli ettevõtete jaoks seotud erinevate tugiorganisatsioonide või kutse-koolidega, kes olid pakkunud enda kliente neile tööle. Ettevõtte oli esialgu proovinud koos-

tööd ning positiivse kogemuse korral jäänudki võimaluse korral tööd pakkuma. Mõnedesse firmadesse olid vaimupuudega inimesed jõudnud tööle ka täiesti tava-konkursi kaudu.

Vaimupuudega töötajate peamise nõrkusena töid enamus tööandjad ja tegevusjuhendajad välja aga suuremat ajakulu nende väljaõpetamisele, isegi, kui pikemas plaanis tasub see tänu lojaalsusele end ära. Samuti töid osad tööandjad välja, et vaimupuudega töötajad on ka siis, kui töövõtted selged, ikkagi aeglasemad kui tavatöötajad - tehes täiskoormusega tööd, ei jõua nad tihtilugu ära teha sama töömahtu, mis jõuaksid teised töötajad täisajaga tehtud.

Enamasti olid töösuhte katkemise taga vaimupuudega töötaja enda soov töölt lahkuda, sest töö sisu ei meeldinud või ta lihtsalt ei viitsinud tööl käia. Mõnikord oli selle soovi taga ka vaimupuudega inimese enda liigne tormakus ja talle probleemina näiva olukorra mitte mõistmine. Enamus juhuvalimiga uuringusse sattunud ettevõtete jaoks oli vaimupuudega inimeste kasutamine tööjõuna võõras teema. Intervjuudest ilmes ka hulgaliselt väärarusaamu seoses vaimupuudega inimestega. Üks levinumaid oli vaimupuude ja psühhikahäirete sassi ajamine. Valitseb hulk eelarvamusi ja põhjendamatut sildistamist (nt. hull, ohtlik endale ja teistele, ettearvamatu, ei oska suhelda). Sellest omakorda tuleneb ka ettevaatlikkus vaimupuudega inimeste kui tööjõu suhtes.

Vahtra tugikeskuse etendus „Mina, inimene”

TEATRIPÄEV

ühendas erivajadustega inimesi

TEKST: Janek Muru, Vaimupuu peatoimetaja

FOTO: Janek Muru, Vaimupuu peatoimetaja

25 veebruaril korraldas Rapla Vahtra tugikeskus üle-eestilise erivajadustega inimeste teatripäeva, kus osalesid erinevate päevakeskuste näiteringid. Üritusele registreerus 115 teatrihuvilist inimest. Kui möödunud aastal osales 80 inimest, siis tänavune üritus oli menukam, mistõttu võib öelda, et erivajadustega inimeste teatripäev on oluline sündmus. Teatripäeva juhtideks olid Pipi (Piia Abel) ja Tom (Hannes Sassi), kes pakkusid publikule meeleolukaid vahepalasid. Teatripäeval osalenud näiteringide liikmeteks on peamiselt täisealised vaimse erivajadusega ja psüühikahäiretega inimesed. Näiteringid tegutsevad erineva profiiliga päevakeskustes ja psühhiaatriakliinikute allüksustes.

Avasõnad ütles Rapla Tugikeskuse juhataja Anne-Ly Pedaja, kelle sõnul oli neile suur au korraldada tänavune ilus teatripäev. Ürituse teise poole täitsid sõnavõttud ja pidulik tordisöömine Vahtra tugikeskuse kümnenda aastapäeva tähistamiseks. Meeleoluka päeva lõpus jagati tänukirju.

Vaimse erivajadustega inimeste teatripäeva korraldatakse 2007. aastast alates. Teatripäeva sümboliks on rändmask, mis liigub osavõtjalt osavõtjale. Igal aastal toimub teatripäev Eesti erinevas paigas ning järgmine korraldaja valitakse loosi alusel. Rändmaski sai tänavu Türi Päevakeskus. Jääme huviga ootama järgmist üritust, mis viib teatripubliku Türi. Loodetavasti on järgneval üritusel osalejaid veelgi enam.

Rapla Vahtra tugikeskus tänab igakülgse toe ja meeldiva koostöö eest Rapla Vallavalitsust, Rapla Maavalitsust, Rapla Hooldekeskuse juhatakat Anne-Ly Pedajat, Riho Pohlat, Piia Abelit, Hannes Sassi, Varenagrupp OÜ-d ja Kalju Visnut.

Vaimupuu tänab Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuametit, tänu kellele oli korraldatud transport toimetuse liikmetele ja EIT Tugiliisu noortele.

Etendusi oli igale maitsele:

- TORI SOTSIAALMAJA ETENDUS „VÄIKE, AGA TUBLI”;
- VÄNDRA SOTSIAALMAJA ETENDUS „POLE PROBLEEMI”;
- VILJANDIMAA „SINGEL” ETENDUS „PUNAMÜTSIKESE SÜNNIPÄEV”;
- RAPLA VAHTRA TUGIKESKUSE ETENDUS „MINA, INIMENE”;
- SA TARTU VAIMSE TERVISE HOOLDEKESKUSE „ALICE IMEDEMAAL” AINETEL VALMINUD ETENDUS „JABUR TEELAUD”;
- ASTANGU KUTSEREHABILITATSIOONI KESKUSE ETENDUS „VAESLAPS JA TALUTÜTAR”;
- TÜRI PÄEVAKESKUSE ETENDUS „ZUMBAGA KEVADESSE”;
- PÄRNU PÄEVAKESKUSE ETENDUS „JUUST”;
- TORI HOOLDEKESKUSE TRUPI LOOMING „MÕMMI ÄPARDUS”;
- TALLINNA „VAIMUKAD” ETENDUS „MEIE MUINASJUTT”.

Külalised nautisid teatrit

Teatripäeva juhtideks olid Pipi ja Tom

EIT Tugiliisu etendusega "Tegevusjuhendajad"

Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuse etendus „Vaeslaps ja talutütar“

Pipi ja Age Iluma pakuvad külastele maitsvat torti

Pärnu Päevakeskuse etendus etendus „Juust“

Merike Martinson, Tallinna abilinnapea

MERIKE MARTINSON: Tallinna sotsiaalteenused muutuvad paremaks

TEKST: Merike Martinson, Tallinna abilinnapea
FOTOD: Erakogu

Esmalt tänan Vaimupuu toimetust, kes andis mulle võimaluse tutvustada Tallinna linna alanud aasta olulisemaid kavatsusi puuetega inimeste valdkonnas.

Tallinna hoolekandes on tähelepanu all olnud puuetega inimeste valdkonna küsimused. Puuetega inimeste mured ja soovid on linna arengudokumentidesse ja hoolekande tegevuskavadesse kirja pandud. Oleme teinud koostööd puuetega inimeste organisatsioonide esindajatega. Ka on kasvanud linna sotsiaalhoolekandes puuetega inimestele teenustele ja toetustele eraldatav rahasumma.

Paljud probleemid, mida on puuetega inimeste organisatsioonid linnavalitsuse invakomisjonis esile toodud, on leidnud lahenduse. Märkida tuleb ka seda, et ühed aktiivsemad ja tublimad oma õiguste eest seisjad ongi

puuetega inimesed ja nende omaksed.

Tänu aktiivsele ja asjalikele märkustele oleme Tallinna linnas arendanud juba olemas olevaid sotsiaalteenuseid ja loonud uusi, mida puuetega inimesed on ise vajalikuks pidanud. Kindlasti on linna puuetega inimeste hoolekandes arenguruumi, mis on suureks väljakutseks meie linna sotsiaaltöötajatele.

Selle aasta tegevustest tootsin esimesena välja tugikeskuse JUKS arendamise. Loodame lõpetada tugikeskuse Kadaka tee hoone remondi, et töö- ja arenduskeskused saaksid tegutseda ühes asukohas, mis oleks nii keskuse klientidele kui ka keskuse spetsialistidele kõigile mugavam ja parem.

Laiendame puuetega inimestele suunatud päevakeskuste teenuseid erinevates linnaosades, kaasates ka mitmeid koostööpartnereid mittetulundusorganisatsioonide näol. Endla tänaval asuv tegevuskeskus ja selle lähiumbrus saab parema ligipääsetavuse vastamaks ka pimedate ja liikumispuudega inimeste vajadustele.

Mullu saime valmis Tallinna linna ligipääsetavuse programmi lähteülesandega aastateks 2013-2017. Sellel aastal esitame kinnitamiseks ka konkreetse tegevuskava, koos kõigi linna ametkondade täpsete ülesannetega ligipääsetavuse tagamiseks.

Erilise tähelepanu all on tänavu invatransporditeenuse arendamine ja rahastamise suurendamine, samuti suurendame viipekeele teenuse mahtu. Teenuse kättesaadavuse parandamiseks töötame koostöös puuetega inimeste organisatsioonide esindajatega välja täpsed kriteeriumid isikliku abistaja ja tugiisiku teenuse saajatele.

Ees seisab ka suur töö vaimu- ja psüühikahäiretega inimeste eluasemeteenuse laiendamiseks. Eelmisel aastal laienesid Põhja-Tallinna linnaosas Maleva tänaval võimalused Käo keskuse noortele ja täiskasvanutele, ka leiti Tugiliisu perele võimalus oma teenuste laiendamiseks. Kõik see jätkub ka sel aastal.

Alustame Tallinna Lastehaigla juures Norra Kuningriigi rahastuse toel Laste Vaimse Tervise Keskus rajamist.

Viimase aja teemana oleme sotsiaaltöötajatega arutanud ja ette valmistanud muudatusi määrustesse, mis puudutavad hooldaja toetuse saamist. Olen seisukohal, et hooldaja mõistet tuleb laiendada ja anda võimalus hooldajaks olla ka puudega inimesel endal, kui puue võimaldab teise inimese hooldamist. Samuti oleme kaalunud võimaldada hooldajal osalise tööajaga töötamist, kui see ei sega hooldamist. Loodan seda teemat lähiajal linnavolikogu istungitel kaitsta.

Puuetega inimestele peavad olema Tallinnas tagatud samasugused võimalused nagu teistele tallinlastele. Arvan, et oleme suurima omavalitusena Eestis kohustatud eeskujuks olema. Puuetega inimestele hulk Tallinnas suureneb pidevalt.

Kui vaadata natuke kaugemasse tulevikku, siis olulise probleemina näen puuetega inimeste madalat tööhõivet. Puuetega inimeste tööhõive on minu arvates üks lähiaastate suuremate väljakutsetest, kus kindlasti peaks riigivõimul suunanäitaja roll olema, kuid ka pealinn saab töandjana kaasa aidata. Oleme seda mitmel eelneval aastal ka teinud, luues kohandatud töökohti linna allasutuses.

Loodan heale koostööle riiklike institutsioonidega. On ju praegu riiklikul tasandil käsil töövõimetust, erihooldekannet ning proteeside ja abivahendite korraldamist puudutavad reformid, mis otseselt mõjutavad ka kohaliku omavalitsuse poolt plaanitavaid tegevusi ja pakutavaid teenuseid.

Nii võibki lõpuks öelda, et peame üksteisest rohkem lugu, kuulame ja vaatame üksteist tähelepanelikumalt. Usun, et siis saame üheskoos paljud mured murtud ja oma igapäevase eluga rõõmsamalt edasi minna.

Vaimupuu lugejatele soovin helget kevadeootust. Kohutumiseni invamessil 2014. aasta aprillikuus!

TALLINNAS on tulekul Invamess 2014

Tallinna Puuetega Inimeste Koda korraldab 10.- 11. aprillil messi „Invamess 2014“, mille eesmärgiks on suurendada puuetega inimeste, nende pereliikmete ja valdkonna spetsialistide teadlikkust teenustest ja toodetest, mis aitavad parandada puuetega inimeste igapäevast toimetulekut.

TEKST: Tauno Asuja, Tallinna Puuetega Inimeste Koda tegevjuht

Neljandat korda toimuval messil on esindatud üle 30 organisatsiooni, kelle väljapanekud hõlmavad nii õpimisvõimalusi, puuetega inimeste ühingute tegevust, abivahendi- ja meditsiinitooteid, rehabilitatsiooniteenuseid jpm osas.

Messi käigus toimuvad mitmed infotunnid, mille

teemadeks on töövõimetusreform, omastehooldus, vaimse tervise hoidmine ja probleemide ennetamine. Õpitubades arutletakse puuetega noorte väljakutsetest tänapäeval, õpitakse kuidas turvaliselt interneti kasutada ning viipekeelevõimalustel on võimalik selgeks õppida lihtsamad viiped.

Mõlemal päeval on külastajatel võimalik saada sotsiaaltöötajate käest teavet puuetega inimestele suunatud toetustest ja teenustest Tallinnas, toimetulekutoetuse alast nõu, võlanõustamist ning teavet abivahendite soetamiseks. Eesti Patsientide Esindusühingu juristid pakuvad õigusalast nõustamist.

Puuetega laste vanematel on võimalik saada kogemusnõustamist. Lastevanemad saavad soovi korral jätta oma lapsed lastehoidu. Hoovimajas on võimalik juhendajate eestvedamisel õppida pinget ja stressi vabastavaid harjutusi ning tervendada oma keha ja elu meeleseisundite ja mõtete muutmise abil.

Messiks ilmub ajakirja "Kojaline" Invamess 2014 erinumber.

Invamess toimub Tallinna Puuetega Inimeste Tegevuskeskuses, Endla 59.

Mess on avatud 10. aprillil kell 13-19 ning 11. aprillil kell 11-17, külastajatele on mess tasuta.

Messi ajakava, eksponentide nimekiri ja täiendav info: www.tallinnakoda.ee/1,201

Messi läbiviimist toetavad Tallinna Linnavalitsus, Hasartmängumaksu Nõukogu, Nordecon AS, Kaubamaja AS ja AS Tallink Grupp.

2012. aastal toimunud Invamessi külastas kahe päeva jooksul üle 600 inimese.

Invamessi korraldava Tallinna Puuetega Inimeste Koda eesmärgiks on kaitsta ja esindada puuetega inimeste huve Tallinna tasandil. Koda on katusorganisatsiooniks 22-le Tallinna puuetega inimeste ühingule. Tallinnas on kokku üle 26 000 puudega inimese, kellest 4600 kuulub Koda liikmesorganisatsioonidesse.

LISATEAVE:

Tauno Asuja, Tallinna Puuetega Inimeste Koda tegevjuht
Tel: 52 56 560, 655 4161
E-post: tauno@tallinnakoda.ee
www.tallinnakoda.ee

INVAMESS

10. APRILL kell 13-19

11. APRILL kell 11-17

2014

Tallinna Puuetega Inimeste Tegevuskeskus, Endla 59

EKSPONENDID:
ABIVAHENDIFIRMAD
TEENUSEPAKKUJAD
HARIDUSASUTUSED
PUUETEGA INIMESTE
ORGANISATSIOONID

INFOTUNNID
KOOLITUSED
ÕPITOAD
NÕUSTAMINE
KOHVIK
LAPSEHOID

VAATA LISA:
WWW.TALLINNAKODA.EE

KORRALDAJA:
TALLINNA PUUETEGA INIMESTE KODA

Tüdrukust sirgub naine

TEKST: Toivo Niiberg, psühholoog
FOTOD: Janek Muru, Vaimupuu peatoimetaja

Tänapäeva kiires elutempos on tihti nii, et vanematel ei jätku oma laste jaoks aega. Pereisa on tööga koormatud või töötab koguni võõrsil, mistõttu isa roll on tihtilugu tahaplaanile jäänud. Tüdruku arengus on väga olulised mõlema vanema rollid.

10 NÕUANNET EMA JA TÜTRE SUHETES

- Tihe suhe emaga loob selgema pildi, kuidas ise tulevikus ema olla ja emana käituda.
- Ainult ühistegevustes tekib ühtekuuluvustunne ning see on hea alus ema ja tütre suhteks. Mida rohkem on tütrele emalt õppida, seda tugevam on nende emotsionaalne side.
- Tütar peab naisena kõik tunded ema vastu läbi elama. Asi seisneb selles, et tundeid ja mälestusi tuleb analüüsida iseendas, mitte niivõrd klaarida neid emaga.
- Ema ja tütre kontakt on oma olemuselt lähedasem, sest juba tüdruku mängud haakuvad ema koduste tegemistega ja toimetamistega.
- Ema suhtumine isasse ja vastassugupoolesse määrab ka tütre vastavad eelistused, hirmud ning armud. Täiskasvanueas on tütre ja ema suhted mõjutatud sellest,

milline oli ema ja isa suhe tütre lapsepõlves.

- Mida parem on olnud ema ja tütre usalduslik kontakt lapsepõlves, seda vähem pahandusi on emal tütreaga murdeas, aga neid tuleb ette ka kõige parema kasvatuses ja mõistmise korral, ning seegi on loomulik.
- Iga ema peaks õnnelik olema, kui tema tütar pühendab teda oma esimese armumise saladustesse, ega tohi seda usaldust iialgi kuritarvitada ega reeta.
- Ema ei tohi põhjata tütre ees mehi, armastuse puudumist, meeste reetlikkust ega seksuaalsust, vaid peab õpetama teda meestega ümber käima.
- Iga ema otsene kohustus on väärtustada tulevase naise, ema ja daami väärikust, seksuaalsuhet, armastust mehe ja naise vahel ning kodutunnet oma personaalsuses ja vaimsuses. Seda saab teha ainult isikliku eeskuju ja tegeudega, mitte sõnade ning jalutu moraali lugemisega.
- Täiuslikkuse poole püüdlemine viib reeglina masendusse ja lüüasaamisteni, mis tekitab vastastikust võõrandumist, mistõttu ollakse lõpuks üksinda ja õnnetu. Kõige rohkem tekibki konflikte nende emadega, kes tütre eksimusi veel aastate pärast meelde tuletavad.

10 NÕUANNET ISA JA TÜTRE SUHETES

- Suhe isaga on tüdrukule esimene meessuhe. Õeldakse, et isad ootavad poegi, aga armastavad tütreid. On see nii või mitte, üks on kindel – isa on tütre elus määratu suur osa.
- Viis, kuidas suhtleb isa tütre, ema ja teiste naistega tüdruku elus, on just see, mida tütar tulevikus meestelt ootab. Isalt kõrval õpib ta nägema mehi, kes teda hindavad ja võrdselt kohtlevad.
- Isa, kes kohtleb oma naist järjekindlalt lahkesti, tunnustab tema naiselikkust ja peab teda kui partnerit kalliks, rajab oma lastele emotsionaalsele stabiilsusele tugeva vundamendi. Tähtis teema isa ja tütre suhetes on vanemate abielu kvaliteet.
- Tütreid tuleb armastada ja hellitada, hinnata ja väärtustada, märgata, neist rõõmu tunda ning imetleda. Kui tütreid tunnevad, et nad on kaitstud ja võimekad, nende vaateid võetakse arvesse ning neile antakse võimalus arendada oma andeid, siis kasvavad neist siseselt tugevad inimesed. Kui need vajadused on täidetud, siis tütreid on õnnelikud.
- Isad annavad edasi turvatunnet, nendega koos olles julgetakse teha rohkem, sest emad on kartlikumad ning keelavad teatud asju teha. Kui tütrele meeldib isa-ga ringi käia ja temaga koos meeste töid teha, siis saab ta eluks kaasa rohkem kui lihtsalt naiseks olemise. Ka

tütrega on koos tore kalale minna või kartautoga sõita.

Isal tuleb leppida mõttega asjatundlikust tüdrukust ja naisest. Tütar üritab kogu isa tähelepanu endale tõmmata. Ta soovib, et talle langeb osaks isa tähelepanu ja imetlus niihästi tema oskuste kui ka välimuse pärast, eriti aga selle pärast, et ta on niisugune, nagu ta on. See eeldab, et isa talub tütre flirti ilma teda tõrjumata, aga ka tema lähedusest liigselt innustamata.

Osavõtlike isade tütreid on enesekindlamad, iseseisvamad ja edukamad nii koolis kui ka tulevases karjääris. Isa näitab suunda ema lähedusest eemale. Ta sümboliseerib iseseisvust ja teistest eristumist ning on lapse jaoks sild kindluse ja tundmatu välismaailma vahel.

Tütar vajab just isa kiitust ja imetlust, sest nii õpib ta ka

ise oma keha hindama. Kui isa ütleb: „Sinust saab varsti kena naine,” tekitab see tütres küll veidi kimbatust, kuid annab talle enesekindlust.

Mida suurem on tütar, seda rohkem tuleb talle vabadust ehk hingamisruumi anda. Tütre eemaldumine ja esimene meessõber võivad tekitada isas hirmu ning isegi armukadedust: mis, selline nolk, see ei tea ju elust veel midagi! Aga tütrele ei lähe see üldse korda: tema on ju nii tark ja tore!

Tütarde isade kohta on öeldud, et ükski teekond ei vae-va isa südant rohkem kui need meetrid, mida ta peab astuma kirikus, et tütar peigmehele üle anda.

Kalli, kalli kõikidele väikestele ja suurtele naistele!

SUUPISTEOMLETID

(10-12 tk)

TEKST: Taire Ehaver, Vaimupuu toimetaja

FOTO Janek Muru, Vaimupuu peatoimetaja

VAJA LÄHEB:

4 SUUREMAT MUNA

60ML HAPUKOORT VÕI 35PROTSENDILIST KOORT

SOOLA

MUSTA PIPART

TÄIDISEKS:

SINGI- VÕI VORSTIKUUBIKUID

SEKTORITEKS LÕIGATUD KIRSSTOMATEID

SUVIKÕRVITSA RIBASID (SOOVI KORRAL)

RIIVJUUSTU

HAKITUD MAITSEROHELIST

ROA VALMISTAMINE:

Eelsoojenda ahi 180 kraadini. Määri 12 auguga muffinipann õli või võiga. Klopi munad koorega kergelt vahtu, maitsesta soola ja pipraga.

3.

4.

5.

Täida pool muffinipesa munaseguga. Lisa igasse muffinipessa veel kahe teelusika jagu täidist. Raputa peale riivjuustu ja küpseta umbes 20 minutit, kuni omlett on vormidest välja kerkinud ja pealt pisut pruunistunud.

Aita omlettid vajadusel vormidest leivanoaga välja. Paku röstsai ja värskat salatit.

6.

7.

8.

LÕBUSAD MUNAD

TEKST: Taire Ehaver, Vaimupuu toimetaja
FOTOD: Janek Muru, Vaimupuu peatoimetaja

VAJA LÄHEB:

MUNE KEETMISEKS

ERINEVAID SALVRÄTTE

1 MUNAVALGE MÄÄRIMISEKS

PINTSEL JA KEEDUMUNE

ROA VALMISTAMINE:

Keeda munad eelnevalt kõvaks (5-7 minutit), jahuta kergelt külmas vees. Samal ajal, kui munad keevad, lõika salvrätikutest välja erinevaid pilte. Kui pildid lõigatud, eemalda munavalge munakollasest väikesesse kausikesse.

Määri leigele munale pintslil abil munavalget peale, eemalda väljalõigatud pildilt ettevaatlikult kõik kihid. Jäta ainult värviline pilt alles ja kleebi see muna peale. Pintselda pilt uuesti üle munavalgega.

Võid panna erinevaid lõbusaid pilte: lase fantaasial lennata, ole ise kunstnik ja looja! Üllata oma sõpru ja lähedasi käsitsi meisterdatud munadega. Usu mind, see on lõbus ja tore ettevõtmine!

Imeilusat kevade algust ja olge rõõmsad!

Ajakiri Vaimupuu korraldab vaimupuudega inimestele fotokonkursi

„Rõõm“

Ootame fotosid, millel kujutatud **tegelane, tegevuspaik või olukord** valmistab või väljendab rõõmu. Samuti võib rõõmu väljendada **pildiallkirja** kaudu.

Hinnatakse eelkõige loovust, vaimukust ning sarnasust, samuti väljendusrikkust ja emotsionaalsust, kunstilist ja tehnilist taset – ja loomulikult RÕÕMU kujutamist. Esitada võib mustvalgeid või värvifotosid.

Fotokonkursil innustatakse vaimupuudega inimesi nägema igapäevastes olukordades momente, mis rõõmu valmistavad. Foto tegemisel (lavastamine, idee väljamõtlemine jne) võib kasutada teiste abi, ent **pildistama peab vaimupuudega inimene**.

Osavõtja vastutab enda ja fotode kohta esitatud andmete õigsuse eest ja kinnitab, et ta on konkursile saadetud fotode autor.

Fotod peavad olema jpg-formaadis.

Iga inimene võib saata kuni 5 võistlustööd.

Pildid ei tohi olla digitaalselt töödeldud, elemente ei tohi pildilt eemaldada ega piltidele lisada.

Et hiljem oleks võimalik fotosid kvaliteetselt trükkida, peab olema fotode suurus vähemalt 2 MB.

Võistlustöid ootame e-posti aadressil fotokonkurss@vaimupuu.ee hiljemalt 1. oktoobriks 2014.a

Lisaküsimusi võib saata e-posti aadressil toimetus@vaimupuu.ee.

Fotole lisaks on vaja märkida:

- foto pealkiri • organisatsiooni nimi • autori nimi ja vanus

Õnnestunud fotod avaldatakse ajakirjas Vaimupuu ning parimad neist 2015. aasta Vaimupuu kalendris.

Foto: Ülle Rohtlaan "Puhhi
Sõprade Selts"
Tori Sotsiaalmajas